

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 78/22

Luxemburg, 5 mei 2022

Conclusie van de advocaat-generaal in zaak C-61/21
Ministre de la Transition écologique en Premier ministre
(Staatsaansprakelijkheid voor luchtverontreiniging)

Advocaat-generaal Kokott: Lidstaten kunnen aansprakelijk zijn voor gezondheidsschade door te hoge luchtverontreiniging

De EU-grenswaarden en de verplichtingen van de lidstaten om de luchtkwaliteit te verbeteren strekken ertoe de menselijke gezondheid te beschermen en particulieren rechten toe te kennen

Een inwoner van de agglomeratie Parijs eist van de Franse staat een schadevergoeding van in totaal 21 miljoen EUR omdat zijn gezondheid zou zijn geschaad door de toenemende luchtverontreiniging in die agglomeratie. Volgens hem is de Franse Staat aansprakelijk voor deze schade, omdat hij niet heeft gezorgd voor de naleving van de grenswaarden die voor de hele Unie uniform gelden.

Het Hof heeft in 2019 vastgesteld dat de grenswaarden voor stikstofdioxide in de agglomeratie Parijs zijn overschreden sinds 2010, het jaar waarin zij in werking zijn getreden. Daarnaast heeft de Conseil d'État (hoogste bestuursrechter, Frankrijk) voor Parijs een aanhoudende overschrijding van deze grenswaarden tot in het jaar 2020 en een overschrijding van de grenswaarden voor PM10 (fijnstof) voor de jaren tot en met 2018 en 2019 vastgesteld.

De Cour administrative d'appel de Versailles (bestuursrechter in tweede aanleg, Versailles), waarbij deze zaak aanhangig is, heeft het Hof de vraag gesteld of – en, zo ja, onder welke voorwaarden – particulieren schadevergoeding kunnen vorderen voor gezondheidsschade die voortvloeit uit schending van de EU-grenswaarden.

In haar conclusie van vandaag neemt advocaat-generaal Kokott het standpunt in dat een overschrijding van de Unierechtelijk vastgestelde grenswaarden ter bescherming van de luchtkwaliteit rechten op schadevergoeding jegens de staat in het leven kan roepen.

Ook in dit geval gelden volgens haar **de klassieke drie voorwaarden waaronder de staat aansprakelijk kan worden gesteld** voor schade die particulieren lijden door schendingen van het Unierecht die aan hem kunnen worden toegerekend.

Aan de eerste voorwaarde is voldaan, aangezien met de in EU-richtlijnen neergelegde grenswaarden voor verontreinigende stoffen in de lucht **en verplichtingen om de luchtkwaliteit te verbeteren is beoogd rechten aan particulieren toe te kennen.** Het voornaamste doel van deze – voldoende duidelijke – regelingen bestaat namelijk in de bescherming van de menselijke gezondheid.

Daarnaast is de kring van personen die eventueel met succes schadevergoeding kunnen vorderen, niet zo groot dat deze vrijwel iedereen zou omvatten en de mensen elkaar als het ware via belastingen wederzijds schadeloos zouden moeten stellen. In feite treffen overschrijdingen van de grenswaarden vooral bepaalde, in sterk belaste gebieden wonende of werkende groepen. Vaak zijn dit personen met een lage sociaal-economische status, die in hoge mate op rechterlijke bescherming zijn aangewezen.

De tweede voorwaarde houdt in dat er een gekwalificeerde schending van de regelgeving inzake de bescherming van de luchtkwaliteit is. Van een dergelijke schending is er volgens de advocaat-generaal sprake in alle perioden waarin de respectievelijk toepasselijke

grenswaarden werden overschreden zonder dat er een plan ter verbetering van de luchtkwaliteit bestond dat geen klaarblijkelijke tekortkomingen vertoonde. De nationale rechter dient dit te onderzoeken.

De echte moeilijkheid om aanspraken op schadevergoeding te doen gelden is gelegen in de derde voorwaarde, namelijk dat er een *rechtstreeks causaal verband* moet worden aangetoond tussen de gekwalificeerde schending van de regelgeving inzake luchtkwaliteit en concrete gezondheidsschade.

De benadeelde persoon moet in de eerste plaats bewijzen dat hij gedurende een voldoende lange periode heeft verbleven in een omgeving waarin de Unierechtelijk vastgestelde grenswaarden voor de luchtkwaliteit op gekwalificeerde wijze werden overschreden. De duur van deze periode is een medische vraag waarop een wetenschappelijk antwoord moet worden gegeven.

In de tweede plaats moet hij aantonen dat hij schade heeft geleden die op de een of andere wijze in verband kan worden gebracht met de luchtverontreiniging in kwestie.

In de derde plaats moet de benadeelde persoon aantonen dat er een rechtstreeks causaal verband bestaat tussen de gestelde schade en zijn verblijf op een plaats waar een grenswaarde voor de luchtkwaliteit op gekwalificeerde wijze werd overschreden. Daartoe zullen regelmatig medische adviezen moeten worden verstrekt.

Ten slotte is volgens de advocaat-generaal het laatste woord nog niet gezegd nadat het bewijs is geleverd dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen een gekwalificeerde overschrijding van de grenswaarden en bepaalde gezondheidsschade. Integendeel, de lidstaat kan zich alsnog vrijpleiten door aan te tonen dat deze overschrijdingen zich ook zouden hebben voorgedaan indien hij tijdig luchtkwaliteitsplannen had vastgesteld die aan de vereisten van de richtlijn voldoen.

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" 📡 (+32) 2 2964106